National Library of Israel

חגיגת היובל של „בצלאל"

(סוף מגליון רט"ו)

ה' קרניאל מברך בשם בית העם בירושלם את האמן הגדול והיהודי הגדול—חביב העם הפרופ' שץ, שעוד לפני 18 שנה עזר לקשט את בית העם ולפתחו. בן עשרים לדרוף יהי רצון ש„בצלאל" לא יהיה יותר „נדרף"....

בשם אגודת „נוה בצלאל" מברך ה' ש. שורץ. השכונה מצטרפת לברכות כולם לבצלאל ולפרופ' שץ הפרופ. שץ הוא הוא שהודות לו יצא לחלל העולם רעיון „נוה בצלאל", עם היותו שקוע בעבודת „בצלאל" מצא לו גם זמן לטובת השכונה וסיע לענינינו תמיד. באמת הוד תפארתו הן כל הספירות. נמנה נא בין אבני הנזר הרבות המקשטות את הפרופ' שץ גם את נוה „בצלאל".

ה' סילמן (מדבר בשם שכונת „שץ" —שאינה קימת אלא בכח*). זכיתי להיות נוכח לפני 20 שנה בחג „בצלאל" בל"ג בעומר. ל"ג בעומר חג עממי הוא. רק העם מוציא כחות גדולים בשיר. ל"ג בעומר והדלקה הם סמל. גם הדלקת ברי־יוחאי סמל הוא, י"ג שנה ישב בר־יוחאי במערה—וגם „בצלאל" כך. אומרים שבצלאל נתן אמנות והפרופ' שץ הוא רק חולם, אלא הוא נתן חוץ מאמנות גם עבודה. צאו וראו בכל השכונות מחרט אל תנק עד שבת־צדק מנחלת־ציון עד העיר העתיקה ותראו כי בכל המקומות האלה עובדים את עבודות בצלאל. הפרופ' שץ ידע להמציא לעם גם לחם—זוה חשוב. מברך הוא את „בצלאל" שיהיו בארץ הרבה אקדימיות ובצלאל בראשן ולפרופ' שץ, מה נאמר? פרופיסור שץ—חזק ואמץ!

בשם אגדת הכורכים בראל"צ מברך ה' פרומסקי. בצלאל הוא מוסר אה ליקב. בראשון אלה פתחו את התעשיה ובצלאל פתח את האמנות. לכל מוסר דרושה עזרת העם. ואם העם יקנה את תוצרת בצלאל—לא יצטרך מנהלו לנדוד החוץ לארץ לבקש תקציבים. הוא מברך את בצלאל והפרופ' שץ ליובל זה, שכשרונות בצלאל יצאו את מעריכיהם בעם.

בשם הירחון „המחר" מברך ה' המאירי המופיע לקול מחיאות־כף ואומר: בשם קבוצת אנשים מברך אני לא את האמן אלא האיש שץ. התל־קטנו להלחם נגד המלחמה שבעתונות שהם לא מלחמת דעות בדעות אלא אינט־רסים באינטרסים, אנשים באנשים. מברך אני את האיש שבאמנות שחוץ מצירה אינו יודע פכחון או לאות הוא ה מ ש ו ג ע ה ק ד ו ש, מברך אני אותו שיזכה לכך שבצלאל יעמד עוד תלמיד אחד כמו שץ.

ה' ליבוביץ מנהל לשכת העליה מברך בשם הלואה והסכון. הוא מברך שבצלאל לא יצטרך לנדוד אחרי אחיכמך, אלא שאחיסמך ילוהו בכל דרכיו. ואת הפרופ' שץ הוא מברך שיצירתו תעלה יפה אחרי שטבל את מכחולו בדם לבבו.

למחיאות כפים סוערות עולה הציר נימן. הוא מספר את זכרונותיו מזמן שבקר את ארץ־ישראל לפני 23 שנה. זו היתה מדבר לאמנות. היפי צדד נפש אבל מי חשב שכאן תתפתח אמנות. הוא זוכר את בצלאל בהוסדו כפצצה היה בין אמני ישראל בכל העולם. כולם וגם המתבוללים נעורו ושמעו בפוגת לב את קול „בצלאל" מירושלם. לפני שנתים בא לארץ. אינו יכול להגיד מדוע בא אבל דבר אחד היתה הסבה העיקרית הפרופ' שץ היה בו בשץ כח מושך להביאו לארץ. אחרי שהוא מזכיר את נשמת שמואל הירשנברג שהיה מראשוני הצירים בארץ ועזר לעבודת הפרופ' שץ וכל הקהל חרב קם לזכרו, הוא מברק את בצלאל והפרופ' שץ ליובל זה שהוא חג אמני ישראל בכל העולם.

בשם הוצאת „ייבל" מברך ד"ר רוזנשטין את בצלאל אבי האמנים העב־רים ואת הפרופ' שץ שהוא היה מסמל תמיד את האמנות העברית „בצלאל־שץ". זה היה שם המוסד בפי רבים בהו""ל. מברך את הפרופ' שץ שיזכה ליובל החמשים של המוסד ושבעתיד לא יהיו כל מעצורים וקושיים בעבודה.

ה' קונטורוביץ מברך בשם חברת „מרבריה". הפרופ' שץ הביא בקרבנות רבים את תעשית השטיחים לארץ ואם יושבים עכשיו פועלים ופועלות לע־שרות ועיסקים באריגת שטיחים ומתפרנסים כ200 נפש, הרי זה רק הודות לפרופ' שץ. מברך את בצלאל שיזכה נחת ביוצאי חלציו.

בשם כל עובדי „בצלאל" מברך אבניאל. בקשי רב הביא הפרופ' שץ את אניתו—אנית „בצלאל" עד הנה. 20 שנה בהסתוריה של בית מדרש לא־מנות זה לא מעט. העם לא עזר לעבודה הקשה של בצלאל והפרופ' שץ. מברך אני את הפרופ' שץ שיזכה להביא ביתר עוז וביתר מרץ את העבודה הקדושה של הבאת אמנות עברית לארץ העברים. ויזכה שעבודת בצלאל תתפשט בכל הארץ.

ה' ש. מ. מלניק מברך בשם בעלי המלאכה. הוא מברך את יוצר בצלאל לא רק בגלל האמנות שהביא לארץ את גם בגלל האומנות. הפרופ' שץ הכיח את היסוד לכל העבודה האמנותית. לזה דרוש כח ואמץ לב. הוא מספר עוד עובדות מימי בצלאל הראשונים ומברך את הפרופ' שץ שינדיל ויאדיר לכבוד האמנות בארץ.

מברכת גם הג' לוית בשם בית הספר לגנינה „בית לויים" בתל־אביב. היא מברכת את אבי האמנות בארץ והלוצה בארץ ימים והתפתחות.

הפרופ' שור מברך למחיאות הקהל בשם כל אגודת מנגני ארץ־ישראל את בצלאל ואת מיסדו ומודיע ששפת הגנינה שלהם תביע יותר נאה את הברכות של מנגני א"י.

לרגלי אחור השעה לא ברכו בשם בית הנכאת בצלאל, בשם תלמידי „בצלאל" והגומרים וכמו כן ה' גולינקין בא־כח האוניברסיטה וה' הופנקו ב"כ בית ספר לגנינה שולמית בתל־אביב—שבאו לשם כך במיוחד. ה' קלוריסקי בשם חוצר הלאומי ועוד אחרים.

נגנו בצלאל שץ — כנור הקומפוזיטור רוזובסקי—פסנתר, נגן גם הפרופ' שור בלוית הג' לוית בארבע ידים ושרה גם הג' אלכסנדר את השיר „אומרים ישנה ארץ" מאת שניאור.

כתום הגנינה מוסר הוישב ראש רשימה של מכתבים ומברקים שנתקבלו ורק מפני השעה המאוחרת אין להקריאם. כמה מהמכתבים הוקראו על פי דרישות הקהל כגון מכתב גדול העבודה ע"ש יוסף טרומפלדור, מכתבו של הפרופ' ד"ר קלוזנר. שלחו ברכות: חלשכה הראשית של קרן היסוד, הנהלת הדסה, עירית תל־אביב, היכב בראשל"צ, הנמנסיה „הרצליה", התכניון העב־רי, בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי, בית המדרש למורות ולגננות בתל־אביב, בית הספר הריאלי, בית הספר החקלאי מקוה ישראל. קרן קימת לישראל הראשית, הכשרת הישוב, גדוד העבודה ע"ש טרומפלדור, אגודת מנגני ארץ־ישראל בירושלם, מסחר ותעשיה, אפ"ק, א. ז. רבינוביץ, פרופ' ד"ר קלוזנר, דוד ילין, י. ב. רוזוב, ד"ר ויסוצקי, פרופיסור בלקובסקי, בן־אהרן, הצ' רים ריכטר, ג' דינבורג משפחות אתין ומבשן ועוד ועוד.

אחר כך יוצא לדבר הפרופסור ב. שץ. הקהל קבל את פניו במחיאות כפי סוגות וממושכות מתוך התרגשות עצומה ברך את ברכת „שהחיינו" בשם ומלכות ובקול רועד הוא אומר: יום קדוש לי היום! היום שמעתי קול שדי. היום שמעתיו בפי החמונים באלפיהם בשעה שבקרו את בית הנכאת והתערוכות, קול שדי שמעתי בכם בשעה שהקשבתם לכל מה שנאמר כאן. היום הזה שמעתי את קל העם בדברו. וקול המון כקול שדי. דבר זה נותן לי אמונה. האמנתי תמיד בארץ ישראל ובעם ישראל ותחייתו. בלי אמונות אין תחיה. והאמנות הרי היא שפת הנפש, ומה היא הרוח ומה היא התחיה אם לא דבר „בנפש קודם לכל. עברתי עכשיו את אמריקה ראיתי את כל מרכזיה היהודיים ראיתי את היכליהם ובתיהם של יהודי אמריקה. בכל מקום אפשר לראות שמרגישים את ריח הארץ מתוך עבודות „בצלאל". בעעם נתיאשתי באמריקה ציוני אמריקה לא עזרו לי במאום וג בממכאן ענו פקידי הציונות שלא שלחו אותי לאמריקה!—אלה הצריכים לעמוד לשרות כל מפעל ארץ־ישראלי אלה החדשים מקרוב באו, אשר רק בגלל משברת הם עובדים למען עם ישראל, אלה לא שלחו אותי! היה גם שני שענה: „פרופ' שץ הוא קדוש, אבל את „בצלאל" איני מכיר". ובאמת אינו מכיר, כי בשעה שהוא מדבר לא לקה על עצמו טרחה זו לבקר את בצלאל ולראות מה ואיך עובדים בו מה נעשה בו וכו' וכו'. וזהו היחס מצד כל „גדולינו" שהם אינם באים. הם הפריעו לי. אבל נניחם. אני רואה את העם שהוא עם „בצלאל"-ואם בשעות המרות שאלתי את עצמי „למי אני עמל?" ויצר הרע היה עומד על נבי ומשיאני: „לך מחם. הרי אתם אין לך כלום ובמקום אחר הרי עושר וכבוד מוכנים לך! אז כל אלו יכרעו ברך לפניך". הרי עכשיו אינני שואל את שאלת „למי אני עמל. היום ראיתי שוב את העם העברי, העם בפועל — לא את הפקידים, המדברים על העם..

יודעני „בצלאל" סכל וסובל. אבל כל דבר חי נולדו כך, אין שום ילוד הנולד מבונר וחזק, ואיני מתיאש אם העם אתי. רציתי להביא יסוד לאמנים היהודים הפזורים בכל קצוי תבל, רציתי שהם יצרו לנו ולא לנכרים. רציתי לגלות אר הרפת בעלי המלאכה שלא היו לנו, והדבר נעשה. אם נעשה כבר הכל אז עוד יעשה אנו צריכים להאמין שדבר חי הולך ומתפתח.

אבל כל דבר חי צריך „ל א כ ו ל" גם „בצלאל" טעון עזרה, עזרת העם. לשם כך הדשתי את חברת „בצלאל" שלפני המלחמה ואשר בראשה עימד כמאז הפרופ' ורבורג. חברה זו יש לה חברים בכל אמריקה והעולם. חשוב לנו שגם בארץ ישראל יהיו לנו חברים, חבר אחד בארץ קונה לנו עשרות חברים בחו"ל—אין מושג עד כמה נשואות עיני כל העולם לארץ. עזרו נא לבצלאל לא רק בברכות אלא בפועל והיו חברים לבצלאל.

לרגלי אחור השעה ומפני שקר לי לא אוכל למסור לכם בהבטחתי דין וחשבון על נסיעתו באמריקה. אקוה בכל זאת למסור את הדבר בימים אלה בעתונות וגם בהרצאתי בבית העם במועאי שבת הבאה.

הפרופ' שץ מספר עוד קצת מזכרונותיו והוא נומר בברכה: יהי רצון שנזכה כלנו בהרמת קרן בצלאל ונראה בו נחת, כי בצלאל שלנו הוא של העם. (מחיאות כפים סוערות וממושכות).

הקהל עומד על רגליו ושר את התקוה בלוית הפסנתר.

אחר הטקס הזה משיב הקהל את נפשו בגזון קר שבסובה בתוך חגו. הדלקה גדולה מאירה את כל הגן וטועגלים מעגלים רוקדים את החורה „אם לא עכשו איכתי" לתוך המעגל נמשך גם הפרופ' שץ ע"י תלמידיו. עד שלש אחר־חצות נמשכו הרקודים וההדלקה.

אחרי הנשף הגישו לפרופ' שץ רשימה של 17 מעובדי בצלאל שנרשמו כבר בתיר חברים להבדת „בצלאל".

---

*) נבואה נזרקה מפי סילמן מימות כבר שכונה כואת בקרבת בית וגן שנוסדה ע"י חבר יהודי אמריקה